

Citation:

A.J.P. Oort, Levensbericht M.A. Donk, in:
Jaarboek, 1972, Amsterdam, pp. 111-113

MARINUS ANTON DONK
(14 augustus 1908 — 2 september 1972)

Levensberichten Afdeling Natuurkunde

Levensbericht van

Marinus Anton Donk

(14 augustus 1908 -- 2 september 1972)

door A. J. P. Oort

Donk werd op 14 augustus 1908 te Situbondo (Java) geboren. Reeds op jeugdige leeftijd ontstond bij hem grote belangstelling voor de taxonomische mycologie. Zijn eerste publikatie in de Mededelingen van de Nederlandse Mycologische Vereniging in 1928 was gebaseerd op onderzoek door hem tijdens zijn HBS tijd verricht. In 1927 begon hij in Utrecht zijn studie in de biologie. Hij besteedde in en naast zijn studie veel tijd aan de mycologie en zo verscheen in die periode zijn eerste grote werk op mycologisch gebied (1931) omvattende een revisie van de Nederlandse Heterobasidiomycetae (uitgezonderd Uredinales en Ustilaginales), in 1933 gevolgd door het daarop aansluitende tweede deel „Revision der Niderländischen Homobasidiomycetae – Aphylophoraceae, Med. Ned. Mycol. Ver. 22: 1-278, 1933”, waarop hij promoveerde. In deze revisies, die hem toen al een grote naam bezorgden brak hij met de oude inzichten over de systematiek van de Basidiomyceten. Bourdot en Galzin waren hem daarin voorgegaan maar bij deze auteurs hadden de gewijzigde inzichten zich nog aarzelend afgetekend. In deze publikaties reeds kwam zijn kritische geest en zijn vermogen afstand te nemen van zijn eigen werk en opvattingen en theorieën te relativeren duidelijk naar voren. Dit blijkt onder meer uit wat hij in zijn publikatie van 1931 zegt: „De gebruikte indeling is gesynthetiseerd uit een uitgebreide literatuur en zal blijken evenals alle pogingen tot nog toe, vele zwakheden te bezitten. De tijd kan er een gedeelte van doen verdwijnen en weer nieuwe gezichtspunten openen”. De bovengenoemde eigenschappen hebben zich later verder ontwikkeld en hebben – naast andere – ongetwijfeld in hoge mate bijgedragen tot zijn wetenschappelijke carrière.

Door deze studies had Nederland een moderne flora gekregen voor een belangrijk deel van de Basidiomyceten, een flora, die buiten Nederland vooral in Europa algemene bekendheid kreeg. Maar bovendien waren de door hem in deze studies naar voren gebrachte opvattingen over de indeling van deze groep van fungi en over de afgrenzing van families en genera van zo'n groot belang, dat daarmee zijn naam als mycoloog gevestigd was. Dat dit werk nog steeds belangrijk is, blijkt uit het feit dat in 1969 een herdruk verscheen.

In 1932 vertrok Donk naar het toenmalige Nederlands-Indië waar hij biologie-leraar werd aan het lyceum te Surabaya en tevens docent in de plantkunde aan de Nederlands-Indische Artsenschool aldaar. In 1941 werd hij als mycoloog aangesteld aan het Herbarium van 's lands Plantentuin te Buitenzorg. Als gevolg van de oorlog verbleef hij van 1942-1945 in Japanse interneringskampen. Daarna hervatte hij zijn werkzaamheden aan het Herbarium te Bogor waarvan hij van 1947-1955

de leiding had. In 1956 repatrieerde hij en werd aangesteld als hoofd van de mycologische afdeling van het Rijks Herbarium te Leiden, met een leeropdracht in de mycologie aan de Leidse Universiteit.

In zijn Indische jaren bleef hij zich ook tijdens het leraarschap intensief bezighouden met de mycologie. Hij was juist gereed gekomen met een omvangrijke studie: „Genera of Hymenomycetes” toen de Japanse overheersing hem in gevangenschap voerde. Het gehele manuscript met ongeveer 500 door hem zelf gemaakte tekeningen is bij de drukker verloren gegaan. Alleen van het onderdeel dat de nomenclatuur behandelde was een niet bijgewerkte copie in het bezit van de auteur achtergebleven. Na de oorlog heeft Donk dit werk weer opgevat en uitgebreid, waarbij zijn bezoeken aan de mycologische herbaria in Engeland en de U.S.A. hem van veel nut zijn geweest. Van 1951-1963 zijn deze studies in een 14-tal publikaties getiteld: „The generic names proposed for Hymenomycetes” neergelegd. In deze verhandelingen, een waar monnikenwerk, heeft Donk alle genusnamen, die hij met zijn fabelachtige literatuurkennis had opgespoord, verantwoord. Zij getuigen eens te meer van Donk's uitgebreide vormenkennis en zijn kritische zin.

Op de botanische congressen, die hij sinds 1930 regelmatig bijwoonde en op het eerste mycologische congres in 1971 speelde hij een grote rol bij de bepaling van de koers die de congressen op het gebied van de nomenclatuur volgden. Als gevolg van deze activiteiten werd hij op het Botanisch Congres te Montreal (1959) tot secretaris gekozen van het „Special Committee for Fungi and Lichens”. Hij heeft de regels vastgelegd in de „Code of Botanical Nomenclature” herhaaldelijk aan kritische beschouwingen onderworpen en gestreden voor het verhelpen van onvolkomenheden daarin.

Hoewel nomenclatorisch werk een deel van zijn aandacht in beslag nam, was hij toch in zijn hart het meest een systematicus, wiens belangstelling vooral uitging naar het zoeken van de grote lijnen in het systeem van de Basidiomyceten. Dit systeem is nog steeds in een overgangperiode van de oude klassieke indeling naar een nieuwe, waarbij micromorfologische, cytologische, chemische en fysiologische kenmerken een rol spelen. Behalve in zijn reeds genoemde dissertatie komt dit het beste tot uitdrukking in zijn publikatie: „A conspectus of the families of the Aphyllophorales” (Persoonia 3: 199-324, 1964) en in zijn tijdens zijn verblijf in de U.S.A. in 1968 gehouden lezingen gepubliceerd in „Evolution in the higher Basidiomycetes” (Knoxville, 1971). Donk heeft ook een begin gemaakt met de analyse van een aantal verzamelgroepen van relatief kenmerk-arme fungi zoals de Corticiaceae en de Cyphellaceae. Bij deze bewerking kon hij tot dien niet vermoede verwantschappen tussen verschillende genera aannemelijk maken.

Tot zijn latere grotere werken behoren de „Check list of European hymenomycetous Heterobasidiae” (Persoonia 4: 145-335, 1966) en de „Check list of European Polypores”, waarvan het manuscript bij zijn dood gereed was en dat in 1974 in de Verhandelingen van de Akademie zal verschijnen.

De grote waardering voor persoon en werk kwam tot uitdrukking in zijn benoeming tot correspondent van de Akademie in 1954 en tot gewoon lid in 1962. Van de sectie Biologie was hij van 1964-1969 secretaris. In 1964 werd hij be-

noemd tot erelid van de British Mycological Society. Aan congressen nam hij actief deel als voorzitter van symposia enz. Ook was hij vanaf 1966 bestuurslid van het Centraal Bureau voor Schimmelcultures.

Als mens heeft Donk niet alleen een stempel gedrukt op het denken en werken van de vele oudere en jongere mycologen, maar hij was ook een goed vriend voor de personen, die hij binnen en buiten zijn werk ontmoette. Hij was eenvoudig, blijmoedig en oprecht. Hij had een speciaal soort humor, waarbij hij je kon aankijken met een blik van je gelooft me zeker niet. Hoewel zijn werk veel van zijn tijd in beslag nam, had hij een brede interessesfeer en kon men met hem discussiëren op allerlei gebieden zoals kunst, geschiedenis, politiek. Met Donk is een bijzonder mens en een van de meest vooraanstaande mycologen van deze tijd heengegaan.